

וביותר צריך להבין בנוגע לענין האמונה — "מהימנותא עלאה":
 בשלמא בנוגע ללימוד התורה וקיום מצוות עשה — הנה אף
 שנוגע יותר ענין האהבה, מ"מ, שייך לומר שגם ע"י ענין היראה תהי'
 ההשתדלות בלימוד התורה וקיום מצוות עשה; אבל לכאורה לא שייך
 לומר שע"י היראה יהי' ענין האמונה — דממה-נפשך: אם אינו מאמין
 ח"ו, אין לו ממי להתיירא; ואם יש אצלו ענין היראה, עכצ"ל שישנו
 אצלו כבר ענין האמונה.

וא"כ, צריך להבין הפירוש הפשוט במאמר הזהר "אלמלי דינא ..
 לא הוו ידעי בני נשא מהימנותא עלאה".

(משיחת ש"פ קרח תשל"א)

לזכות

חי' מושקא בת חנה

לשידוך טוב בקרוב

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשעי

שער
שמיני

תורת מנחם תפארת לוי יצחק

ביאורים

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

על לקוטי לוי יצחק

חפ"א

הערות לזהר פרשת קרח

יוצא לאור לש"פ קרח, יום ההילולא ג' תמוז, ה'תשע"ה

יוצא לאור על ידי מערכת

"אוצר החסידים"

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים וחמש לבריאה

שבעים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הרלוי"צ ז"ל

פתח דבר

לקראת ש"פ קרח, יום הגדול והקדוש ג' תמוז, יום ההילולא העשרים ואחד של כ"ק אדמו"ר צוקללה"ה נבג"מ זי"ע, הננו מוציאים לאור ביאורי כ"ק אדמו"ר על תורת אביו כ"ק הרה"ג והרה"ח המקובל וכו' ר' לוי יצחק ז"ל על ספר הזהר פרשת קרח (תדפיס מספר "תורת מנחם — תפארת לוי יצחק" על ספר במדבר שמכינים לדפוס).

*

לחביבותא דמילתא — מדפיסים אנו צילום כתי"ק מרשימת כ"ק אדמו"ר — "נקודות" (במענה לשאלת המניחים).

*

ויה"ר שנוכה תיכף ומיד ממש לקיום היעור "הקיצו ורננו גוי", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ונש"ק פ' קרח, ערב יום ההילולא ג' תמוז, ה'תשע"ה, שבעים שנה להסתלקות הילולא של כ"ק הרלו"צ ז"ל ברוקלין, נ"י.

©

Published and Copyright 2015 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • http://www.lahak.org

The Kehot Logo is a trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5775 • 2015

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse

538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237

(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

— ו —

שייכות היראה לאמונה וקיום המצוות

אלמלי דינא לא אשתכח צעלמא לא הוו ידעי בני נשא מהימנותא עלאה, ולא ישתדלון בני נשא באורייתא, ולא יתקיימו פקודי אורייתא פולחנא שלימותא וכו'.

(והר קרח קעת, 3)

יל"פ מהימנותא עילאה הוא יחוד או"א שבפסוק ראשון דשמע, והוא באמונה בהוי' אחד, זהו מהימנותא עילאה. אורייתא הוא בז"א. פקודי אורייתא שהם מצות הם במל'. . ובכלל הוא הג' בחי' בינה ז"א מל', אמי אחותי בתי'. ובכל אלו הג' יש בחי' דין, כמ"ש בזהר פ' אחרי דס"ה ע"א, ע"ש. זהו אלמלי דינא לא אשתכח כו'.

(לקוטי לוי"צ קרח ס"ע שפד ואילך)

ועדיין צריך להבין בפשטות הענינים:

הצורך בענין היראה (דינא) בפשטות הוא — כדי לשלול ענין של חטאים, כדאיתא במדרש²: "אמר הקב"ה אם בורא אני את העולם במדת הרחמים הוי חטיי' סגיאין".

ולכאורה הרי זה שייך בעיקר לשמירת מצוות לא תעשה, כמבואר בתניא³ ש"היראה היא שרש לשס"ה לא תעשה כו'".

אבל בנוגע לענין ד"שתדלון . . באורייתא", לימוד התורה שהיא מצות עשה, וכן הענין ד"יתקיימו פקודי אורייתא", שקאי על קיום מצוות עשה, שבהם מתאים הלשון קיום [משא"כ בנוגע למצוות לא תעשה מתאים לשון שמירה, כמארז"ל⁴ "כל מקום שנאמר השמר פן ואל אינו אלא מצות לא תעשה"] — נוגע יותר ענין האהבה, כמבואר בתניא⁸ ש"האהבה היא שרש כל רמ"ח מ"ע וממנה הן נמשכות ובלעדה אין להם קיום אמיתי וכו'".

וא"כ, מהו הביאור במאמר הזהר ש"אלמלי דינא (דוקא) . . לא ישתדלון בני נשא באורייתא ולא יתקיימו פקודי אורייתא"?

(1) בלקו"ת שם — בהביאור דונקדשתם (3) פ"ד.
(2) ב"ר פי"ב, טו.
(3) עירובין צו, א. וש"נ.
(4) לקולוי"צ כאן.

ב. ומזה מובן, שאין לשלול את ענין העשירות כפשוטה, דכיון שעשירות בגשמיות משתלשלת מעשירות ברוחניות, הרי זה מורה על מעלה רוחנית כו',

[צריכים רק לשלול את ההרגש ד"כחי ועוצם ידי עשה לי את החיל הזה"¹¹, ולדעת ש"ה' אלקיך (עליו נאמר¹² "לי הכסף ולי הזהב") הוא הנותן לך כח לעשות חיל"¹³],

אלא יש לנצל את העשירות עבור עניני טוב וקדושה¹⁴,

ולכל לראש — כדי שיוכל ללמוד תורה מתוך מנוחה, כמ"ש הרמב"ם¹⁵ בנוגע ליעודים הגשמיים שבתורה: "הבטיחנו בתורה.. שיסיר ממנו כל הדברים המונעים אותנו מלעשותה כגון חולי ומלחמה ורעב וכיוצא בהן, וישפיע לנו כל הטובות המחזיקות את ידינו לעשות התורה כגון שובע ושלום ורובי כסף וזהב, כדי.. (ש)נשב פנויים ללמוד בחכמה כו",

ולעסוק בזה רק באופן ד"יגיע כפיך"¹⁶, ואילו הראש¹⁷ צריך להיות מונח ב"פתגמי אורייתא"¹⁸, בידעו שהם "נחמדים מזהב ומפז רב"¹⁹.

[ומובן, שאין הכוונה שלימוד התורה הוא בגלל ש"פתגמי אורייתא" "נחמדים מזהב ומפז" — שהרי אין זה לימוד התורה לשמה, כי אם, שענין זה נכלל בהסרת המניעה ללימוד התורה, שיכולה להיות בב' אופנים: (א) עי"ז שנותנים לו יעודים גשמיים (כנ"ל מדברי הרמב"ם), (ב) בהיותו בדרגא נעלית יותר — עי"ז שמסבירים לו ש"פתגמי אורייתא" נעלים יותר, הם "נחמדים מזהב ומפז רב".

(משיחות ש"פ קרח תשי"מ ותשמ"ה)

פרשת קרח

— א —

דרשות ר' אבא ר' יצחק ר' יהודה ור' יוסי — בפרשת קרח

ויקה קרח בן יצהר בן קהת בן לוי וגו'. רבי אבא פתח הנחמדים מזהב ומפז רב ומתוקים מדבש ונפת נופיס², כמה עלאין פתגמי אורייתא.. בגין דאינון שמא קדישא, וכל מאן דאשתדל צאורייתא אשתדל בשמא קדישא, ואשתזיב מכלא.. תא חזי, כל מאן דאשתדל צאורייתא, אחיד צאילנא דחיי, כיון דאחיד צי, צכלא אחיד, דכתיב³ עץ חיים היא למחזיקים צה וגו'.

רבי יצחק אמר, כל מאן דישתדל צאורייתא, חירו אית לי מכלא, חירו ממיתה כמה דלמרן, בגין דחירו עלי שריא ואחיד צי.. אורייתא איהי חילא דימינא, כמה דאת אמר⁴ מימינו אש דת למו, ושמאלא אתכליל צימינא, מאן דעביד ימינא שמאלא, ושמאלא ימינא, הא איהו כאילו חריב עלמא. תא חזי, אהרן ימינא, ליואי שמאלא, קרח צעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא, בגין כך אתענש, ולא עוד אלא דאשתכח צי ליסנא צישא, ואתענש צכלא.

רבי יהודה אמר, שמאלא אתכליל תדיר צימינא, קרח צעא לאחלפא תקונא דלעילא ותתא, בגין כך אתציד מעילא ותתא וכו'.

רבי יוסי אמר, כתיב⁵ שלום רב לאוהבי תורתך וגו', אורייתא הוא שלום, דכתיב⁶ וכל נחיצותי שלום, וקרח אתא לאפגמא שלום דלעילא ותתא, בגין כך אתעניש הוא מעילא ותתא⁷.

(והר קרח קטו, א"צ)

שייכות הדרוש על הפסוק הזה דהנחמדים מזהב כו' לכאן לויקה קרח כו', שלבאורה השייכות לכאן הוא רק מה שאמור אח"כ אורייתא איהי חילא דימינא כד"א מימינו אש דת למו ושמאלא אתכליל בימינא מאן דעביד כו' ת"ח אהרן ימינא ליואי שמאלא כו', וא"כ הו"ל להתחיל הדרשה ע"פ מימינו אש דת למו כו', ומהו השייכות לכאן הדרשה ע"פ הנחמדים מזהב כו'.

(5) תהלים קיט, קסה.
(6) משלי שם, יז.
(7) מעילא — שלא נכנס לג"ע, ומתתא — שנשרף ונבלע (מק"מ כאן).

(1) ריש פרשתנו.
(2) תהלים יט, יא.
(3) משלי ג, יח.
(4) ברכה לג, ב.

שמוכרחים להיות אצל האדם מצד עצמו, ואי אפשר שיקבלם מחבירו.
(11) עקב ח, יז.
(12) חגי ב, ח.
(13) עקב שם, יח.
(14) היפך הענין ד"עושר שמור לבעליו לרעתו" (קהלת ה, יב. וראה פסחים קיט, א. וש"נ).
(15) הל' תשובה פ"ט ה"א.
(16) תהלים קכח, ב. וראה לקו"ת שלח מב, ד. חוקת ג, יו. ובכ"מ.
(17) וכהפתגם הידוע (נסמן בתו"מ חכ"ט

— ה —

עשרו של קרח

ויקח קרח וגו'.¹ ר' אצא פתח הנחמדים מזהב ומפז רב וגו'.² כמה עלאין פתגמי אורייתא וכו'.

(והר טז)

השייכות לכאן הדרשה ע"פ הנחמדים מזהב כו', הוא, כי זהב ופז רב הם בחי' גבורות .. וכל כחו של קרח הוא בחי' גבורות, והוא מה שקרח הי' עשיר גדול שהי' לו זהב ופז רב, כדאיתא בגמרא³ משוי ש' פרות לבנות כו'. וקרח בטח ברוב עשרו על בחי' הגבורות שבו, שהי' סבור שהגבורות הם העיקר, ומצד זה כפר בתורת משה רבינו. הנה באמת אינו כן, כי פתגמי אורייתא הם נחמדים מזהב ומפז רב דגבורות דקרח, ואורייתא איהי חילא דימינא דוקא.

(לקוטי לוי"צ שם ע' שפא)

א. הסיבה לכך שקרח הי' עשיר גדול היא — בגלל ששרשו הי' מבחי' הגבורות, שענינם הוא תגבורת החיות⁴, ולכן נשתלשל מזה למטה ענין העשירות כפשוטה.

אך עדיין אינו מוכן: קרח שפיקח הי'⁵ (נוסף לכך שדור המדבר בכללותו הי' "דור דעה"⁶) — לשם מה הי' זקוק לעשירות בהיותו במדבר?!

ויש לומר, שהסיבה לכך היתה בגלל שרצה להיות כהן גדול, והרי כה"ג צריך "שיהא גדול מאחיו .. בעושר"⁷. וכיון שבאותו דור היו כל בני"י כמעמד ומצב של עשירות⁸, הנה כדי שיהי' "גדול מאחיו בעושר", הי' זקוק לעשירות מופלגה ביותר.

[ומה גם שכיון שצירף אליו מאתיים וחמישים איש שהיו מבקשים כהונה גדולה⁹, הי' לו לדאוג שגם הם יהיו גדולים מאחיהם בעושר¹⁰].

כי זהב ופז רב הם בחי' גבורות .. וכל כחו של קרח הוא בחי' גבורות, והוא מה שקרח הי' עשיר גדול שהי' לו זהב ופז רב, כדאיתא בגמרא³ משוי ש' פרות לבנות כו'. וקרח בטח ברוב עשרו על בחי' הגבורות שבו, שהי' סבור שהגבורות הם העיקר, ומצד זה כפר בתורת משה רבינו. הנה באמת אינו כן, כי פתגמי אורייתא הם נחמדים מזהב ומפז רב דגבורות דקרח, ואורייתא איהי חילא דימינא דוקא.

וזהו שהדורשים היו ר' אבא ור' יצחק דוקא על הפסוק הזה. ר' אבא הוא בחי' בינה, ור' יצחק הוא בחי' גבורה⁹, הם לא כמו קרח ח"ו שרצה לעשות מהגבורות עיקר על החסדים, שהעיקר הוא זהב ופז רב, אלא אדרבה, דרשו על הנחמדים מזהב ומפז רב שפתגמי אורייתא נחמדים מזהב ומפז רב דגבורות, ואורייתא איהי חילא דימינא דוקא.

(וראה והתבונן שהדורשים בפרשה זו בזהר הקדוש, הן בתחלה והן בסוף (בדקע"ח ע"א וע"ב) הם ר' אבא ור' יצחק דוקא, והיינו כי בחינתם הוא בינה וגבורה, לכן הם ביחוד שייכים לדרוש בקרח ובלויים שהם בקו השמאל, בחי' גבורות).

וענין מה שאמרו על קרח ב' חטאים. א' קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא בג"כ אתענש. ב' ולא עוד אלא דאשתכח ב' לישנא בישא ואתענש בכלא. היינו, מזה שרצה לעשות חילופא דימינא לשמאלא, הוא הפגם בז"א, שז"א הוא בחי' ימין .. וקרח שרצה לעשות חלופא דימינא לשמאלא הרי פגם בזה דהיינו בז"א, ובג"כ אתענש. אח"כ אמר ולא עוד אלא דאשתכח ב' לישנא בישא, הוא שפגם גם במל', שמל' היא בחי' פה, דיבור. אם שמל' בנינה מהגבורות, וגבורות הרי הם בחינתו דקרח, וא"כ בה לא הי' צריך לפגום, הנה אשתכח ב' לישנא בישא, שפגם גם במל'. ואז אתענש בכלא, גם ממל' וכו'.

ר' יהודה אמר שמאלא אתכליל בימינא כו'. ר' יהודה שבחינתו הוא חסד¹⁰, אמר, שאינו צריך לומר שמה שאתענש בכלא, גם ממל', הוא מצד חטאו בלישנא בישא שפגם במל', אלא שמה שרצה לעשות חלופא דימינא לשמאלא פגם בזה במל' ג"כ. וזהו מה שאמר שמאלא אתכליל תדיר בימינא, הוסיף מלת "תדיר" .. הוא לא רק שבז"א שמאלא אתכליל בימינא, אלא אפילו במל', אם שבנינה מהגבורות, עכ"ז גם בה שמאלא

וש"נ.

(7) יומא יח, א. וש"נ.

(8) ראה בכורות ה, ב. ועוד.

(9) פרש"י פרשתנו טז, ו.

(10) שהרי ענין העושר אינו כמו שאר

המעלות הרוחניים הדרושים לכהונה גדולה,

(1) ריש פרשתנו

(2) תהלים יט, יא.

(3) פסחים קיט, א. וש"נ.

(4) ראה תו"א נח ט, ג. ובכ"מ.

(5) פרש"י פרשתנו שם, ז.

(6) ראה ויק"ר פ"ט, א. במדב"ר פי"ט, ג.

(10) כמ"ש בנצוצי אורות הנ"ל (לקוטי

8) פסחים קיט, א. וש"נ.

9) כמ"ש לעיל דקכ"ז ע"ב בהגהות נצוצי לוי"צ כאן).

אורות ע"ש (לקוטי לוי"צ כאן).

שהי' עד שלא נברא העולם)¹⁶. והרי גם לשם זה שייכת התורה, שקדמה לעולם¹⁷, "שעשועים גו' לפניו"⁵².

והטעם שנקט כאן "שמא קדישא" (מלכות דאצילות) דוקא — כי, כאן מבואר שהתורה פועלת ש"אשתזיב מכלא"¹⁸, "מכל הצרות ומכל בחי' הרע שיש בכי"ע", ולכן נוגע כאן השייכות של התורה למלכות דאצילות, "שמא קדישא".

(משיחת ש"פ קרח תשל"ד)

אתכליל בימינא, שהגבורות נכללים בהחסדים, כי הרי מל' נבנית מחסדים ג"כ וכו'.

ואח"כ (בעמוד ב') ר' יוסי אמר כו'. ר' יוסי הוא בחי' מל', מספר שם אלקים, והוא ג"כ בחי' גבורות, לכן הוא ג"כ אמר בענין קרח שהוא בחי' גבורות (וכידוע שהגבורות הם בג' מקומות, בבינה, בגבורה דו"א ובמלכות .. והוא בחינתם דר' אבא ור' יצחק ור' יוסי, בינה גבורה מל'. ומספרם, אב"א יצחק יוסי הוא מספר בינה גבורה הו"ד, והיינו כל קו השמאל, כי מל' איהי בהוד).

והכניס דעת ר' יהודה בין ר' יצחק גבורה לר' יוסי מל', הוא, כי ר' יהודה, אם שהוא חסד, אך שמו יהודה שהוא מלשון הודאה מורה על הוד .. א"כ הכל הולך על הסדר. ר' אבא חסד, ר' יצחק גבורה, ר' יהודה הוד כשמו .. ר' יוסי מל', שכל זה שייך לגבורות, וכמובן.

(לקוטי לוי"צ קרח ע' שפא"ב)

א. מבואר במפרשי הזהר¹¹ שר' יהודה חולק על ר' יצחק — שלדעת ר' יצחק רצה קרח להחליף בין הלוויים (שמאלא) לכהנים (ימינא), שהלוויים יהיו כהנים, והכהנים יהיו לוויים; ואילו לדעת ר' יהודה, "לא רצה שתהי' גבורה נכללת בימין כו' אלא רצה להפרידה כו' ימין לעצמו והשמאל לעצמו".

ועפ"ז: הדעה שמתאימה לפשוטו של מקרא היא דעת ר' יהודה, משא"כ דעת ר' יצחק שקרח רצה שהלוויים יהיו כהנים, אינה מתאימה לפשטות הכתובים שטענת קרח היתה "כי כל העדה כולם קדושים גו' ומדוע תנשאו גו'"¹², שהרי גם אם הלוויים יהיו כהנים, תשאר הטענה "מדוע תנשאו" על קרח והלוויים* (אלא שלימוד הזהר הוא ע"ד הסוד והרמז כו', ולא ע"פ פשוטו של מקרא, כפירוש רש"י).

ב. ובנוגע לדרשת ר' אבא — הנה:

ע"פ מ"ש אאמו"ר ש"ר אבא .. ור' יצחק .. הם לא כמו קרח ח"ו שרצה לעשות מהגבורות עיקר על החסדים", ועד"ז מבאר הצ"צ

(* ודוחק גדול לומר ששאני התנשאות הלוויים בגלל שמספרם הי' כו"כ פעמים ככה ממספר הכהנים.

(18) ע"ד מארו"ל ש"תורה מגנא ומצלא" (סוטה כא, א), ו"דברי תורה קולטין" (מכות יו"ד, א).

(16) פרדר"א רפ"ג.

(17) ב"ר פ"א, ד. ועוד.

באווה"ת¹³ ש"לדעת ר' אבא רצה קרח התכללות חו"ג אבל באופן שהחסד יהי' טפל ובטל לגבי הגבורה. ועד"ז יהי' אהרן טפל אצלו" — נמצא שגם דעת ר' אבא אינה מתאימה לפש"מ, שהרי אם "החסד יהי' טפל ובטל לגבי הגבורה" ו"הגבורות הם העיקר", נשאר הטענה "מדוע תתנשא".

אבל, כיון שבזהר לא מפורש מהי דעתו במחלוקת ר' יצחק ור' יהודה, והלשון "ר' אבא פתח", קרוב לומר שהוא פתיחא לכל הדרשות שלאחריו (וגם לר' יוסי) — יש לבאר דעת ר' אבא שהגבורה היא העיקר בשני אופנים:

(א) ע"ד שבני קהת הם עיקר לגבי גרשון ומררי, ותו לא — מתאים לדעת ר' יהודה (ולא כדעת ר' יצחק שקרח רצה שהלוויים יהיו למעלה מהכהנים, כמו החילוק שבין כהנים ללוויים). (ב) ע"ד שכהן הוא עיקר לגבי לוי — מתאים לדעת ר' יצחק.

ובכן:

באווה"ת ולקלוי"צ נתפרש הזהר ע"פ דרכו (ואין כוונתם להתאים הדעות שבזהר עם פש"מ), וכיון שנשמכה דעת ר' יצחק לדעת ר' אבא — ולא דהשאר — פרשוה כוותי' (כאופן ה').

אבל כשרוצים להשתדל להתאים דעת הזהר גם עם פש"מ — יכולים לפרש דעת ר' אבא באופן שהענין שהגבורה היא העיקר הוא רק ע"ד שבני קהת הם עיקר לגבי גרשון ומררי (כאופן הא').

ולהעיר מהמובא באווה"ת בדרושי קרח (וגם בס"פ בא ד"ה בכור פטר כו') הענין דשולט בשני ידיו¹⁴.

ג. ויש להוסיף ולבאר גם בנוגע לדעת ר' יוסי — שההוספה שלו על הדעות שלפניו היא מצד שייכותו לספירת המלכות, הקשורה עם עולם העשי':

מצד שייכותו של ר' יוסי לספירת המלכות ששייכת לעולם העשי', לא נוגע לו כ"כ מה נעשה בעולמות שלמעלה ממנו — הענין ד"חלופא דימינא לשמאלא" (חסד וגבורה), שהגבורה היא העיקר, או שתהי' בפני עצמה כו', שזהו ענין הקשור עם העולמות שלמעלה מעולם העשי', אלא נוגע לו מה שנעשה בעולם העשי'.

ולכן מפרש ש"אורייתא הוא שלום. . וקרח אתא לאפגמא שלום

וההסברה בזה — דלכאורה הרי גם לפנ"ז השקיע את כח שכלו בענין הנלמד, ומה נתחדש כשהענין נוגע למעשה בפועל — כיון שישנם ענינים שהם נעלים יותר מכח השכל (עם היותו היותר נעלה בכחות פנימיים), שזהו כח המשכיל (שממנו נמשך כח השכל), ועד לעצם הנפש (שממנה נמשך כח המשכיל); ודוקא ענין שנוגע למעשה בפועל¹¹, יש בכחו לעורר ולהגיע לכח המשכיל (ועד לעצם הנפש), שע"ז ישכיל ויתחכם בהענין באופן נעלה יותר.

[וע"ד המבואר¹² בענין "וידבר שלשת אלפים משל"י¹³, שירידת השכל מדרגא לדרגא (שלשת אלפים דרגות) עד למטה ביותר, יכולה להיות דוקא ע"י חכם גדול ביותר].

ד. ועפ"ז יובן גם בעניננו:

למרות גודל מעלת דרגת התורה כפי שהיא בבחי' המוחין — אין זה עדיין תכלית השלימות שבתורה, שהרי יש בתורה דרגות שהם למעלה מבחי' המוחין, ועד לדרגת התורה כפי שהיא "שעשועים גו' לפניו"¹⁴ (כשם שבאדם יש דרגות שלמעלה מהשכל — כח המשכיל, ועד לעצם הנפש).

ולכן לא די בדרגת התורה כפי שהיא בבחי' המוחין, אלא יש צורך גם בדרגת התורה כפי שיורדת בבחי' ז"א ומלכות, כיון שדוקא ע"י הירידה למטה מעוררים ומגיעים בדרגת התורה כפי שהיא למעלה גם מבחי' המוחין — בעצמותו ית'.

(משיחות ש"פ קרח תשל"ג ותשמ"א)

*

ה. כללות השייכות של התורה ל"שמא קדישא" היא — ע"פ הידוע שכל התורה כולה שמותיו של הקב"ה¹⁵.

אמנם, בשמותיו של הקב"ה יש דרגות נעלות יותר מ"שמא קדישא" (שקאי על מלכות דאצילות) — עד לבחי' הוא ושמו בלבד (כפי

(12) ראה תו"א לך לך יא, ג. ובכ"מ.

(13) מלכים-א ה, יב.

(14) משלי ה, ל.

(15) רמב"ן בהקדמתו עה"ת. יונת אלם פכ"ט. ועד"ז זח"ב פז, א. ובכ"מ.

(11) וזהו גם כללות העילוי שיש בענין דאתערותא וזתתא דוקא — שמגעת למעלה ביותר (ראה לקוטי לוי"צ על פסוקי תנ"ך ומחז"ל ע' קט. הובא ונתבאר בתו"מ סה"מ חשון ע' שב).

(14) ראה אוה"ת פרשתנו ס"ע תשכו.

(13) פרשתנו ע' תרצב.

התורה כפי שהיא בבחי' המוחין, בינה עלאה ודעת עליון — יש להוסיף ולבאר דיוק הלשון "פתגמי אורייתא":

בא' ממכתביו' מבאר אאמו"ר בנוגע למ"ש במגילה⁵ "פתגם המלך", ש"פתגם" הוא פ"ת ג"ם, ש"פת הוא לחם המזל נוצר חסד שממנו יונק אבא, והוא בחי' ג"ם", והו"ע מוחין דגדלות כו'.

וכיון שמדובר כאן אודות דרגת התורה (חכמה) כפי שהיא למעלה מזהב ופז רב (בינה ודעת), לכן מדייק הלשון "פתגמי אורייתא", שמורה על מוחין דגדלות.

[ועפ"ז יומתק גם דיוק הלשון בהמשך מאמר הזהר: "כל מאן דאשתדל באורייתא כו'", כי, כדי לבוא לבחי' זו יש צורך בהשתדלות שהו"ע היגיעה כו', "דחקין למלה דחכמתא"⁶].

ב. אך עפ"ז צריך להבין המשך הביאור בהערות אאמו"ר שבמאמר הזהר הנ"ל נרמזים גם דרגות התורה כפי שהיא בבחי' ז"א ועד לבחי' המלכות — דלכאורה, כיון שישנה כבר מעלת התורה כפי שהיא בבחי' המוחין, מהו הצורך בענין התורה כפי שהיא בבחי' ז"א ומלכות?

סדר הלימוד הוא אמנם מן הקל את הכבד, מתחיל מפשוטו של מקרא, והולך ומוסיף בעילוי אחר עילוי, ועד"ז בנדו"ד, שההתחלה היא בדרגת התורה כפי ששייכת לבחי' המלכות, ואח"כ מגיעים לבחי' ז"א, ועד שמגיעים לבחי' המוחין; אבל לאחרי שמגיעים לשלימות התורה כפי שהיא בבחי' המוחין — מהו הצורך גם בדרגת התורה כפי ששייכת לז"א ומלכות, דלכאורה, "יש' בכלל מאתים מנה"?

ג. ויובן בהקדם המבואר בהמשך תרס"ו⁹, שגם כאשר לימוד התורה הוא בעיון והעמקה כו', הנה כשצריך להביא את הדבר לפועל, והיינו, שיודע שע"פ מסקנת הלימוד תהי' ההנהגה במעשה בפועל⁹, אזי נעשה הלימוד באופן אחר לגמרי, שמעמיק את עצמו ביגיעה יתירה כו', עד שבא על אמיתת הדבר¹⁰.

4) אג"ק ע' שסב. וראה גם לקוטי לוי"צ על פסוקי תנ"ך ומארו"ל ע' קפה.
5) אסתר א, כ.
6) זח"א קל, ב. וראה המשך תרס"ו ע' עח ואילך.
7) ב"ק עד, א. ועוד.
8) ע' שצ ואילך.
9) ונוגע גם להניצוץ קדושה שבדבר — אם יוכל להתברר ולעלות לקדושה, או שידחה ח"ו.
10) וכפי שמצינו גם בספרים שמבארים תורת ותכונות הנפש, שכאשר ישנו ענין שנוגע לכמה כחות הנפש (לא רק לכח השכל בלבד), אזי ניתוסף יותר באופן ההשתדלות בענין זה.

כו" — שזהו ענין הקשור עם עולם העשי', שבו יש צורך בפעולת התורה ש"ניתנה לעשות שלום בעולם"¹⁵ (שזהו המקום ש"למצרים ירדתם .. יצה"ר יש ביניכם"¹⁶).

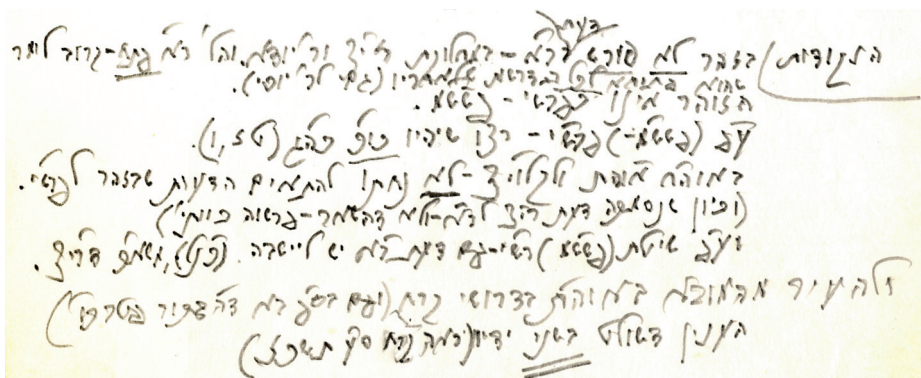
[ויש לומר, שלא זו בלבד שכיון שחלק על כהונת אהרן, שזהו ענין בתורה, ש"כל נתיבותי שלום", הרי זה נחשב שחלק על ענין השלום¹⁷, אלא שבעצם ענין המחלוקת — "ויקח קרח", ו"ואתפלג קרח"¹⁸ — חלק על כללות ענין התורה שניתנה לעשות שלום בעולם, ועאכור"כ אצל בני" שבשבילים נברא העולם¹⁹].

(משיחת מוצש"ק פ' קרח, ג' תמוז תשל"ח)

על נתיב א' מהם חולק על שלום".
18) ת"א עה"פ.
19) פרש"י ורמב"ן ר"פ בראשית. ובכ"מ.

15) רמב"ם הל' חנוכה בסופן.
16) שבת פח, סע"ב ואילך.
17) כפי' האור החמה כאן, "שאינ צריך שיהי' (חולק) על כולא, אלא אפילו .. החולק

צילום כתי"ק מרשימת כ"ק אדמו"ר — "נקודות" (במענה לשאלת המניחים) מוקטן מהגודל המקורי

— ב —

שמאלא אתכליל בימינא

שמאלא אתכליל בימינא .. קרח צעי למעצד חלופא דימינא לשמאלא וכו'.

(והר טס)

א. וההוראה מזה בעבודת האדם:

בעניני קדושה — העיקר הוא קו הימין, ולא עוד, אלא, שגם קו השמאל צריך להיות באופן ד"אתכליל בימינא", כלומר, אף שבודאי צריך להיות גם קו השמאל, בדוגמת גוף השלם שיש בו יד ימין ויד שמאל, הרי, שלימותו של גוף בריא, היא, שיד שמאל היא "יד כהה"¹, היינו, שקו השמאל הוא באופן של חלישות, ולא עוד, אלא, שגם לאחרי זה צריך להיות השמאל תחת הנהגת הימין.

ובפשטות — שגם כאשר צריך להיות ענין של תוכחה, "הוכח תוכיח את עמיתך"², באופן ד"שמאל דוחה"³, עליו לדעת ולזכור שהעיקר הוא קו הימין, תנועת האהבה והקירוב, ואילו קו השמאל אינו אלא באופן של חלישות, יד כהה, ולא עוד, אלא, שהוא תחת הנהגת הימין, היינו, שנרגש שגם הדחי' ביד כהה אינה אלא מפני האהבה והקירוב כו'.

ב. ויש להוסיף בזה:

מבואר בדרושי חסידות⁴ שורש הענין דמחלוקת קרח — ש"לעתיד יהיו הלויים כהנים, כמ"ש בלק"ת מהאריז"ל ביחזקאל (ומובא גם בתניא⁵ ש"לעתיד שהעולם יתעלה יהיו הם (הלויים) הכהנים, וכמ"ש האר"י ז"ל ע"פ⁶ והכהנים הלויים, שהלויים של עכשיו יהיו כהנים לעתיד"), כי אז יתעלה בחי' הגבורות .. שהגבורות יהיו עיקרים .. ועד"ז פי' האריז"ל המשנה פ"ה⁷ דאבות כל מחלוקת שהיא לשם שמים סופה להתקיים כו' זו מחלוקת הלל ושמאי .. שלעתיד בזמן המשיח תהי' הלכה

— ד —

מעלת "פתגמי אורייתא" ושייכותם לבחי' המלכות — שמא קדישא

הנחמדים מזהב ומפז רב וגו'.¹ כמה עלאין פתגמי אורייתא כמה יקירין אינון .. בגין דאינון שמא קדישא, וכל מאן דאשתדל צאורייתא אשתדל צשמא קדישא ואשתזיב מכללא, אשתזיב צעלמא דין ואשתזיב צעלמא דאתי.

(והר טס)

מה שפתגמי אורייתא הם עלאין הוא בחי' בינה עלאה, קס"א מספר עלאי"ן שהוא בבינה עילאה. ומה שהם יקירין הוא בחי' דעת עליון (כי וכלי יקר שפתי דעת² נדרש על משה³, ומשה זכה לדעת עליון כידוע). וזהו הנחמדים מזהב ומפז רב. זהב הוא בינה כידוע. ופז רב י"ל דעת. פ"ז הוא מ"ה מ"ב היינו התרין עטרין דחוג שבדעת. וכן ר"ב הוא מספר ע"ב ק"ל, שקאי על חוג דדעת .. הנה מה שזהב הוא בינה הוא בחי' תבונה, ופז רב הוא דעת הוא דעת תחתון. ופתגמי אורייתא הם עילאין דבינה עילאה ויקירין דדעת עליון, זהו שהם נחמדים מזהב ומפ"ז ר"ב דתבונה ודעת תחתון.

שמא קדישא קאי על מלכות דאצי', כי מל' נקראת שם, ושמא קדישא הוא מל' דאצי', כי קדש הוא אור אבא המקנן באצי', א"כ שמא קדישא הוא מל' דאצי' .. ולפי"ז יתפרש כמה עלאין פתגמי אורייתא הוא בעולם הבריאה ששם מתלבשת בינה, ועלאין הוא קס"א דבינה, כמה יקירין הוא ביצירה ששם מתלבש ז"א .. וזהו שהם נחמדים מזהב דבריאה ומפז רב דיצירה, כי פתגמי אורייתא הם מבחי' בינה וז"א המתלבשין בבריאה ויצירה. בגין דאינון שמא קדישא, היינו שהם מבחי' מל' דאצי' הנקראת שמא קדישא, ולכן מעלתן גדולה מזהב ומפז, מבריאה ויצירה .. ואשתזיב מכללא כו', היינו שאשתזיב מכל הצרות ומכל בחי' הרע שיש בבי"ע וכו'.

(לקוטי לוי"צ קרח ע' שעח ואילך)

א. ע"פ ביאור אאמו"ר שבמאמר הזהר הנ"ל מדובר אודות דרגת

(1) פרש"י בא יג, ט. שו"ע אדה"ז או"ח
הל' תפילין רסכ"ז. ועוד.
(2) קדושים יט, יז.
(3) סוטה מז, א. וש"נ. הל' ת"ת לאדה"ז
(4) לקו"ת פרשתנו נד, סע"ב ואילך.
(5) פ"ג.
(6) יחזקאל מד, טו.
(7) מי"ז.

(1) תהלים יט, יא.
(2) משלי כ, טו.
(3) במד"ר פ' ויקרא פ"א, ע"ש (לקוטי לוי"צ כאן).

הרע שבו⁵ (הן בנוגע ל"האומרו" והן בנוגע ל"המקבלו"), וטבע הרע הוא "בעטיו של נחש"⁶, שעל ידו באה זוהמא לעולם⁷.

אמנם, למרות חומר החטא דלשון הרע, הרי "אין לך דבר העומד בפני התשובה"⁸, ולכן, כשיסבירו לו חומר הדבר, בודאי שסוכ"ס יחזור בתשובה.

אך זהו בתנאי שהענין ד"לישנא בישא" לא יהי' באופן של "חילופא דימינא ושמאלא" — שמחליף את צד הקדושה (ימין) בצד דהיפך הקדושה (שמאל) — שנדמה לו שדיבור הלשון הרע הוא (לא מצד טבע הרע שבו, אלא) לשם קדושה, שאז נשללת האפשרות לענין התשובה, כיון שאינו מחשיב זאת לחטא, ואדרבה, לדעתו הרי זה ענין של קדושה.

ב. וביאור ההוראה בעבודת האדם:

לכל לראש — עד כמה יש להזהר מהענין דלשון הרע, ובפרט שלא להלביש זאת באיצטלא של קדושה ("למעבד חלופא דימינא ושמאלא").

ובכללות יותר — שהזהירות מענינו של קרח צריכה להיות לא רק בנוגע למעשה בפועל, כמרומו בג' האותיות שבתבת "קרח" שבהם יש שינוי ברגל השמאלי דאות ה' שמורה על ענין המעשה⁹, אלא גם בנוגע לענין המדות (כמו בספירות — לא רק מלכות, אלא גם ז"א).

(משיחות ש"פ קרח תשד"מ ותשמ"ח)

כבית שמאי (שהנהגתם ופסקי-דינים שלהם מבחי' הגבורות) .. ולכן רצה קרח לעשות גם עכשיו מהגבורות עיקר .. אך באמת שגה ברואה, כי הנהגה זו א"א להיות כ"א אחר שלימות הבירורים שמעולם התוהו שהוא בחי' גבורה, כשיתבררו הסיגים לגמרי, והרי אז גם היצה"ר שמבחי' גבורה יתהפך להיות טוב מאד, משא"כ עכשיו .. החסדים הם עיקר, והגבורות אפילו דקדושה צ"ל טפלים לגבי החסדים כו".

כלומר, בזמן הזה לא יכול להיות קו השמאל בפ"ע, כי אם, תחת הנהגת הימין, משא"כ לעתיד לבוא, כשיתבטלו כל הענינים הבלתי-רצויים, אזי יוכל להיות קו השמאל בפ"ע, ואדרבה, באופן נעלה יותר כו'. וזו היתה טענת קרח — שרצה לעשות מהגבורות עיקר גם עכשיו, מכיון שראה שלעתיד לבוא יתעלו בחי' הגבורות. ומובן, שמעצם העובדה שראה את דרגת הגבורות דלעתיד לבוא, מוכח, שהוא מצדו הי' שייך לדרגא זו, דאל"כ, לא היו מראים לו ולא הי' רואה ענין זה, אלא, שטעה בכך שרצה לעשות מזה סדר קבוע בעולם, גם עכשיו, לפני גמר ושלימות הבירורים⁸.

וההוראה מזה בעבודת האדם:

יכול מישהו לחשוב שמכיון שנתגלה בנפשו תנועה של גבורות, הרי זה סימן שמראים לו מלמעלה, כביכול, שהנהגתו צריכה להיות בקו הגבורות.

ועל זה אומרים לו, שכל זמן שלא נשלמה עבודת הבירורים, אזי החסדים הם העיקר, והגבורות הם טפלים להחסדים, ובמילא, מה שנתגלה אצלו קו הגבורה, הרי אדרבה — הכוונה בזה היא כדי שיברר ויתקן טבע זה, עי"ז שיגביר את החסדים על הגבורות.

ובפרט ע"פ הידוע שא' הסימנים דסוף זמן הגלות הוא ש"יתבררו ויתלבנו ויצרפו רבים גו"⁹, ובנדו"ד, אם לא הי' מתגלה אצלו טבע הגבורות, הי' נשאר טבע זה באופן דרע הנעלם כו', שמצד זה, הרי גם לאחרי שלימות עבודתו במשך ק"כ שנה, אינו יכול לידע באיזה דרך מוליכין אותו, כי המעמד ומצב דכחות הגלויים אינו מוכיח על המעמד

(8) וע"ד מ"ש בפירוש רש"י (פרשתנו טז, ז) "וקרח שפקח הי' מה ראה לשטות זה, עינו הטעתו, ראה שלשלת גדולה יוצאה ממנו, שמואל ששקול כנגד משה ואהרן .. וכ"ד משמרות עומדות מבני בניו כו", ועד"ז (9) דניאל יב, יו"ד. מצינו שנתייחסו בני קרח על הדוכן (דברי הימים-א ו, כב-כג. פרש"י ריש פרשתנו), אלא, שכל זה הוא בנוגע לעתיד, ובכך טעה שלמד מזה בנוגע למצב ההווה.

(5) ומרומו ב"לשון הרע" — לשון שבו מתבטא הרע שבו. (6) שבת נה, ב. וש"נ. (7) שם קמו, רע"א. וש"נ. (8) רמב"ם הלי' תשובה ספ"ג — ע"פ ירושלמי פאה פ"א ה"א. ז"ח ס"פ בראשית. (9) ראה גם לקו"ש ח"ח ס"ע 107 ואילך. ועוד.

ומצב דכחות הנעלמים כו'¹⁰, ולכן מגלה הקב"ה את טבע הגבורה בנפשו, בבחינת "יתבררו ויתלבנו גו'", כדי שיתקן טבע זה, עד שיהפכנו לטוב, שאז יתעלה קו הגבורה באופן נעלה יותר.

(משיחת ש"פ קרח תשמ"ז)

— ג —

"חלופא דימינא ושמאלא" ב"לישנא בישא"

ת"ח אהרן ימינא, ליואי שמאלא, קרח צעי למעבד חלופא דימינא ושמאלא בג"כ אתענש ולא עוד אלא דאשתכח בי' לישנא ציטא ואתענש צללא.

(זהר טז)

אמרו על קרח ב' חטאים. א' קרח בעי למעבד חלופא דימינא לשמאלא בג"כ אתענש. ב' ולא עוד אלא דאשתכח בי' לישנא בישא ואתענש בכלא. היינו, מדה שרצה לעשות חלופא דימינא לשמאלא, הוא הפגם בז"א, שז"א הוא בחי' ימין. . וקרח שרצה לעשות חלופא דימינא לשמאלא הרי פגם בזה דהיינו בז"א, ובג"כ אתענש. אח"כ אמר ולא עוד אלא דאשתכח בי' לישנא בישא, הוא שפגם גם במל', שמל' היא בחי' פה, דיבור. אם שמל' בנינה מהגבורות, וגבורות הרי הם בחינתו דקרח, וא"כ בה לא הי' צריך לפגום, הנה אשתכח בי' לישנא בישא, שפגם גם במל'. ואז אתענש בכלא, גם ממל'.

(לקוטי לרי"צ שם)

א. נוסף על השייכות ד"חלופא דימינא ושמאלא" עם "לישנא בישא" מצד מקום הפגם בז"א ומלכות — יש לבאר שייכותם גם בפשטות:

בנוגע ללשון הרע ("לישנא בישא") אמרו חז"ל: "מאי דכתיב² אם ישוך הנחש בלא לחש ואין יתרון לבעל הלשון. . . ארי דורס ואוכל, זאב טורף ואוכל, אתה (הנחש) מה הנאה יש לך, אומר להם, וכי מה יתרון לבעל הלשון", "שמספר לשון הרע אע"פ שאין לו הנאה"³.

ומזה מובן, שלשון הרע קשור במיוחד עם נחש הקדמוני יותר מכל שאר החטאים — כי, שאר החטאים סיבתם היא ההנאה של החוטא (הנאת החיך ממאכל האסור, ריוח ממון ממלאכה בשבת, וכיו"ב), משא"כ לשון הרע "שאיין לו הנאה"⁴, הרי סיבת החטא היא מצד טבע

(4) ואדרבה — שעי"ז גורם נזק לעצמו, כיון שלשון הרע "קטיל תליתאי", ולכל לראש — "המספרו" (ערכין שם).

(1) תענית ח, א. ערכין טו, ב.
(2) קהלת יו"ד, יא.
(3) פרש"י תענית שם.

(10) ראה לקו"ת ויקרא נ, סע"ד. מסעי צ, ב. ובכ"מ.